

Υπόμνημα που απέστειλε σε όλους τους Συμμάχους
ο εκπρόσωπος της Εβραϊκής Επιτροπής Adolf Ernst

«Και όμως υπήρχε λύση...»

Πρόταση του 1944 για ίδρυση εβραϊκού κράτους στην Ευρώπη

«... Γιατί οι δυνάμεις που επενεργούν σε κάποιο σύστημα μπορεί μεν να μεταβάλλονται ομαλά, η σύμπτωση όμως και η συνέργειά τους σε κάποιο χρονικό σημείο ενδέχεται να προκαλούν ξαφνικές και βαθιές μεταβολές».

Βύρων Θεοδωρόπουλος

(Από την Εισαγωγή του βιβλίου «Μορφογένεση στο διεθνές σύστημα», Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2002)

Η ένταση στον χώρο της Μέσης Ανατολής με την παράτεινόμενη αραβοϊσραηλινή διένεξη, πιο επικίνδυνη ίσως από ποτέ, καθιστά επίκαιρη τη δημοσίευση ενός σπάνιου ντοκουμέντου που έρχεται στο φως της δημοσιότητας για πρώτη φορά.

Πρόκειται για το κείμενο υπομνήματος για την ίδρυση ανεξάρτητου Εβραϊκού Κράτους που απέστειλε στην ελληνική πρεσβεία της Ρώμης αλλά και σε όλα τα άλλα κράτη των Συμμάχων στις 19 Οκτωβρίου του 1944 ο εκπρόσωπος της Εβραϊκής Επιτροπής (Jewish Committee) Adolf Ernst.

ΤΗΣ
ΦΩΤΕΙΝΗΣ
ΤΟΜΑΗ - ΚΩΝ-
ΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Το υπόμνημα, μαζί με τον συνημμένο χάρτη, που δημοσιεύεται επίσης για πρώτη φορά σήμερα, το υπέβαλε η Επιτροπή στον Έλληνα Γεώργιο Εξηντάρη, που εκείνος με τη σειρά του το έστειλε με έγγραφό του «εκ καθήκοντος», όπως αναφέρει,

στις 25 του ίδιου μήνα στην Αθήνα. Έκτοτε φυλάσσεται στο Ιστορικό Αρχείο ΥΠΕΞ.

Το νέο αυτό κράτος προτεινόταν να ιδρυθεί επί πρωσικών εδαφών, από τη δυτική άκρη του Ρωστικό μέχρι τα σύνορα της Ολλανδίας, και να φέρει την ονομασία «Westland» (Γη της Δύσης).

Ο χάρτης που υπέβαλλε η επιτροπή στον Γεώργιο Εξηντάρη

Τα επιχειρήματα που στηρίζαν την εν λόγω πρόταση στο τετρασέλιδο κείμενο της Οργάνωσης που έφερε τον τίτλο ΥΤΕ (Διεθνής Ένωση Μεταναστών και Προσφύγων κατά του Φασισμού), στους κόλπους της οποίας όπως φαίνεται δρούσε και η Jewish Committee, είναι εντυπωσιακά.

Διαχωρίζοντας τις θέσεις της από το Εβραϊκό Πρακτορείο (Jewish Agency) και τη Διεθνή Σιωνιστική Οργάνωση που εκπροσωπούσε μέρος μόνο των απάνταχού Εβραίων, αναγνωρίζει ότι η ίδρυση κράτους του Ισραήλ στην Παλαιστίνη θα ήταν δύσκολη και προβληματική όχι μόνο εκείνη τη δεδομένη στιγμή αλλά και στο μέλλον, αφού θα καταλάμβανε γη αραβικών κρατών, που για τον λόγο αυτό ποτέ δεν θα έπαυαν να διατηρούν εχθρικά αισθήματα για τους πολίτες αυτού του νέου κράτους, κι οι τελευταίοι, βεβαίως, ποτέ δεν θα

ένοιθαν ασφαλείς στο νέο αυτό περιβάλλον.

Μεγαλύτερο ενδιαφέρον, ωστόσο, παρουσιάζει το τμήμα του υπομνήματος που αναφέρεται στα πλεονεκτήματα της πρότασης: Η Γερμανία, που ευθυνόταν για τον αφανισμό επτάμισι εκατομμυρίων Εβραίων της Ευρώπης, θα έχανε σε ποσοστό 12% όχι μόνο σημαντικά και προσοδοφόρα εδάφη, από τα οποία θα επηρέαζε αρνητικά και σε μεγάλο βαθμό την οικονομία της χώρας, και συνεπώς θα μείωνε τον βαθμό απειλής της στο μέλλον εις βάρος της υπόλοιπης Ευρώπης, αλλά και έξι εκατομμύρια πληθυσμού που θα καθίσταντο έτσι «χρηστοί πολίτες» ενός νέου κράτους. Το νέο αυτό κράτος θα έστελνε στη Ρωσία, προκειμένου να μεταφερθούν στη Σιβηρία, όλους τους ένοχους αζιωματικούς Ες Ες, τους Γκεστάπο και τους στρατιώτες της Βέρμαχτ, αφού η νομοθεσία του δεν θα επέ-

τρεπε την παραμονή τους σε αυτό, και μόνο εάν η Ρωσία αρνιόταν την υποδοχή τους θα ανεζητείτο κάποιο νησί από την Πορτογαλία ή την Ισπανία για ισόβια εξορία τους σε αυτό. Μεγαλύτερο πλήγμα για τη βιομηχανία της Γερμανίας θα επιτυγχανόταν με την παραχώρηση τμήματος της κοιλάδας του Ρουρ, ιδέα που δεν βρισκόταν μακριά από τα σχέδια της Επιτροπής. Το Σύνταγμα της χώρας σχεδιαζόταν να γίνει με μείξη στοιχείων των Συνταγμάτων της Βαϊμάρης και της ΕΣΣΔ. Όλοι οι Εβραίοι, ακόμα και οι προερχόμενοι από ένα γονέα ιουδαϊκού δόγματος, έπρεπε να διευκολυνθούν χωρίς πρόσθετες διατυπώσεις από τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη να συρρεύσουν στα όρια του υπό ίδρυση νέου κράτους, ακόμα και όσοι είχαν καταφύγει ή βρίσκονταν ήδη εγκατεστημένοι στις ΗΠΑ. Οι συγκεκριμένοι πολίτες θα είχαν πλήρη εκλογικά δικαιώματα, ενώ οι διαβιούντες εκεί Γερμανοί στην αρχή θα συμμετείχαν με ποσοστό 25%, δηλαδή δικαίωμα ψήφου θα είχε ένας στους τέσσερις Γερμανούς. Το ποσοστό αυτό θα αυξανόταν υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις στα επόμενα χρόνια για δικαιότερη αντιπροσώπευση της κοινωνίας. Όσον αφορά την οικονομία προβλεπόταν μεγάλος αριθμός εθνικοποιήσεων, ενώ ειδική νομοθεσία θα απαιτούσε την επιστροφή περιουσιών που άρπαξαν οι ναζί. Επίσημη γλώσσα του κράτους προτεινόταν η αδιόφορα η αγγλική ή η ρωσική ή η γαλλική, ανάλογα με τη μελλοντική μορφογένεση της Ευρώπης, αποκλειόταν όμως σε κάθε περίπτωση η γερμανική.

Η Φωτεινή Τομαή - Κωνσταντοπούλου είναι προϊσταμένη της Υπηρεσίας Διπλωματικού και Ιστορικού Αρχείου του υπουργείου Εξωτερικών.